

De Alba.

Dest amictum camisiam siue albam sacerdos induit que membris corporis conuenienter aptata nihil superfluum aut dissolutum in vita sacerdotis aut in eius membris esse debere demonstrat. scdm qd legitur. **O**mnino tempore vestimenta tua sint candida. fit autē de bisso vel lino. propter quod scriptum est. **D**issinum sunt iustificatōnes sanctorum. ē autem bisso linū egipciacum. Sicut em̄ bisso vel linum candorem quem ex natura non habet. multis consensionibus attritū acquirat per artem sic et hominis caro mundiciā quā non obtinet per naturam per exercitia bonorū operum multis castigatōnibus macerata sortitur per grāciam. Sacerdos ergo scdm **A**postolum castiget corpus suum. et in seruitute redigat. ne forte cum alijs predicauerit ipse reprobus fiat. **H**abet autem alba capucium qd est professio castitatis. **H**abet etiam lingulam que significat linguam sacerdotale que ligat conuēntes et absoluit penitentes. **R**ursus hec vestis que in veteri sacerdotio linea vel poteris grece seu tunica talaris dicebatur stricta fuisse describitur propter spiritum seruitutis iudeorū in timore. **I**n nouo uero larga est propter spiritum adoptōnis in libertate. qua nos xp̄us liberauit. **Q**uod autem aurifrisum et gramata diuersis in locis ac varijs operibus ad decorem habet. illud insinuat qd **P**ropheta dicit in ps̄. **A**stete regina a dextris tuis in re. **U**erū. circū. varie. **R**ursus alba cingulo stringit̄ ut omnis voluptas carnalis astricta intelligatur diuine domini. **S**int lumbi vestri precincti. **M**anifeste quoq; tam albe qm etiam tunicelle conuenienter esse debent stricte non nimis laxe ut labantur. **E**t brachia nudentur habentes in summitatibus aurifrisia. ad designandum aureos torques qui brachia nuda **B**eati **M**artini missam celebrantis miraculose decenter operuerunt. prout in sexta parte sub eius festo dicitur. **P**er albam etiam qua corp⁹ a sursum vsq; ad deorsum tegitur spes que ex gratia prouenit ecclesie desursum et ex meritis ecclesie deorsum figuratur. **D**e hac **A**postolus ad Roman̄. **V**ni. **Q**ui pro salui facti sum⁹. quia uero vsq; ad talos descendit perseveranciam designat prout tactum ē prope finem in prohemio huius partis. **P**orro scdm qd capiti. scz xp̄o conuenit alba que est lineum vestimentū longissime distans a tunicis pelluceis que ex mortuis animalibus fiunt. quibus adam vestitus est post peccatum nouitatem vite significat. quam xp̄us et habuit et docuit et tribuit in baptismo. de q̄ dicit **A**postolus. **E**xuite veterem hominem cū actibus suis et induite nouum qui scdm deum creatus est. **N**am et transfiguratione resplenduit facies ei⁹ sicut sol. et vestimenta eius facta sūt alba sicut nix. **S**emper enim vestimenta christi munda fuerunt et candida quia peccatum non fecit. nec inuentus est dolus in ore eius. **H**ec etiam vestis representat albam vestem in qua **M**erobes illustrit christo. **L**uce. vicelimo tercio.

De zona seu cingulo.

Debet autem alba circa lumbos sacerdotis seu pontificis zona seu cingulo. quod in lege et apud grecos baltheū dicebatur precingi. ne defluendo gressum impediatur. ut castitas sacerdotis per albam significata nullius incontinentium stimulis dissoluatur. **C**ingulum namq; continentiam significat. **U**nde **S**int lumbi vestri precincti etc. **I**n lumbis quidem luxuria commatur. sicut dominus loquens de dyabolo manifestat. **V**irtus eius in lumbis eius. et fortitudo eius in umbilico uentris eius. **S**ane a sinistro latere pontificis ex cingulo duplex dependet succinctorium. quia duo sunt quibus castitas roboratur et sine quibus difficile conseruatur. scz oratio et ieiunium. **U**nde dominus ait. **H**oc genus demonij non eicitur nisi in oratione et ieiunio. **D**ebent ergo lumbi per continentiam precingi. et per abstinentiam. **U**nde **A**postolus. **S**tate succincti lumbos vestros in ueritate. **V**erum succinctorium quod vel pisama vel subcingulum uocatur. inter indumenta legalia fuisse nō legitur. quia et si legales sacerdotes acciti tempore sacrificij abstinerent debent. aliud tamen tempore licite uacabant amplexibus. **H**odie autem additur cingulum. quia moderni ministri habere debent continentiam. et ideo nō solum cingi. sed etiam succingi debent. **I**deo aut duplex est succinctorium ut duplex castitas tenetur. uidelicet mentis que per cingulum significatur a parte sinistra dependet. quia potior ē castitas mentis qm corporis. et dextera pars potior est qm sinistra. **U**nde **G**reg⁹. **L**umbis precingimur cum carnis luxuriā per carnis continentiam coartam⁹. **C**ingulum quoq; conuenienter continentiam designat. de subcingulo etiam dictum est in prohemio huius partis. **E**t aduerte qd pectus et fauces leniter cum amictu stringuntur. quia motus in nostra potestate non sunt. **M**elias prius clausit celum quando percipit qd non plueret. qm animum quando desiderabat uindictam de morte prophetarum. lingua etiam in humido sebet et in madido et facile lubricatur. **U**ni principis apolloz ad uocem acille magistrum negauit. sed renes fortiter cingulo stringuntur. ut castigetur corpus. et in seruitutem redigatur et impet⁹ luxurie defrenet. **P**orro scdm qd capiti scz xp̄o conuenit zona sacerdotale significat illud qd **J**ohannes apolloz ait. **C**onuersus uidi similem filio hominis precinctum ad mamillas zona aurea. per zonam auream perfectam xp̄i caritas designat. quā dicit **A**postolus supereminentem sciencie caritatem xp̄i. feruentem in corde radiantem in opere. **C**uius succinctorium illud significat quod **Ysa. xj.** de xp̄o loquens pdixit. **E**rit iusticia cingulū lumborū eius. et fides cingulū renū ei⁹. **U**bi iust⁹ dñs iusticiā dilexit. equitatem uoluit ei⁹. **E**t fidel⁹ dñs i. uer. su. et. i. d. su. **Q**ue sumitates ipsius due sūt ptes naturales iusticie. quā xp̄s fecit et docuit. scz qd tibi nō vis fieri alteri ne feceris. h̄ quecūq; uultis ut faciāt uobis homines et uos eadē facite illi. **C**ingulū ergo iusticiā significat. et duo sūt brachia sese ostingēcia. scz declinare a malo et operari bonū. **R**epresentat etiā flagellū quod pilat⁹ cecidit ihesu **J**oh. xix.

De stola.

Quod cingulum sacerdos orarium siue stola que leue domini iugum significat siue que est iugum precepto: um domini super collum sibi imponitur. vt iugum domini se suscepisse demonstret. quam cum osculo sibi imponit et teponit ad notandum assensum et desiderium quo se subicit huic iugo. Illa autem a collo per anteriora descendens dexterum et sinistrum latus adornat. quia per arma iusticie a dextris et a sinistris. id est in prosperis et in aduersis sacerdos debet esse munitus. quatenus nec aduersis frangatur nec prosperis eleuetur. Unde et cum sacerdos in ordinatione stola accipit dicit illi Episcopus. Accipe iugum dei. iugum enim eius suauis est. et onus eius leue. suauis in prosperis. leue in aduersis. Stola quippe vsque ad genua que curuantur protenditur vt nos mites corde et humiles insinuet. Significat enim pacienciam de qua scriptum est. Pacienciam vobis necessaria est vt reportetis promissiones. Et iterum In psalmo. v. p. a. v. Hinc est quod stola cum zona seu cingulo a dextris et a sinistris quibusdam annexibus colligatur. quod virtutes virtutibus sociatur et iuuantur. ne aliquo moueantur temptacionis impulsu. Et ad designandum quod tam in prosperis quam in aduersis debet christi iugum pacienciter ferri faciente glutino caritatis. A quibusdam vero pontificibus additur premissis verbis stola innocencie induat te dominus. quod stola respicit primitiuam que fuit innocencie significatiua. Rursus stola ab humero sinistro sacerdotis in dexterum dum ordinatur reflectitur. quia cum obedientia incipiat ab actiua per dilectionem proximi transit in contemplatiuam vitam per dilectionem dei. longitudo autem stole perseveranciam significat. Duo brachia stole dependencia significant prudentiam et temperanciam. Unde Apostolus ad Thimotheum. Sobrie iuste et pie viuamus etc. Sed et secundum decretum brachiarum concilij debet sacerdos in vno eorum orario ceruicem pariter et vtrumque humerum premeans signum crucis in suo peccatore preparare. vt qui imperturbatus precipitur inter prospera et aduersa consistere. virtutum semper ornamento vtroque circumseptus appareat humero. Si quis autem aliter egerit excoicacioni debite subiacebit nisi forte quis dixerit hoc decretum per contrariam generalis ecclesie consuetudinem abrogatum. Nam vero vbiq; partes stole reducuntur ante pectus in modum crucis. Crucem autem gerit dum christi passionem et minister est imitatur in mente. Orarium itaque iugum simul et onus est. Iugum sacerdotibus. onus diaconibus. Unde fit vt sacerdotibus circa collum. et diaconibus super sinistrum humerum ponatur. sicut enim iugum collo portatur. sic et humeris onera ferunt. Lege in leuitico et videbis solos leuitas ferendis oneribus destinatos. In diacono etiam stola iugum significat. prout in parte secunda dictum est. vbi de diacono agitur. Adhuc stola sinistro humero diaconi imponitur. quia debet temporalia spiritualibus deseruire. vel quia dexteram diaconi oportet esse literam. vt expediat ab ministerium sacerdotis discurrat. de quo etiam ibi dictum est. Ad lumbos stola succingitur.

vt sit fortis et expeditus contra pugnas libidinum quandoque tamen solum super sinistrum brachium per anteriori stola coplicatur. quod tractum est a legalibus sacerdotibus. qui dum sacrificabant summitates balteus super humerum reflectebant. In episcopo vero vel sacerdote ab vtraque parte equaliter dependet alterius. quia christus cuius tipum gerunt. qui equaliter se habuit in prosperis et in aduersis. que per leuam et dexteram significantur habitatores terre ad celestia bucere desiderabat quod semper ante oculos mentis sue gerebat. Dictum est autem orarium quia quamuis sine alijs indumentis sacerdotibus baptizare. consignare. et alia plura orando facere liceat. sine orario tamen nisi magna necessitate cogente nihil horum facere liceat. In concilio triburensi in burcardo libro. v. c. presbiteri. legitur vt presbiteri non vadant nisi stola orario ve induiti. Notandum autem est. quod antiquitus stola erat vestis candida pinguis vsque ad vestigia qua patriarche utebantur ante legem quam primogeniti cum benedictionem patris acciperent induebant. et domino victimas vt pontifices offerebant. Sed postquam alba cepit portari mutata est in torquem. per primam stolam innocencia intelligitur. que fuit in primo homine. Sed cum eam perdidit propter peccatum oportuit eam recuperare per vitulum saginatum. quia igitur super est vt qui per inobedienciam cecidimus. per obedienciam resurgamus. recte pro veste innocencie recupanda subimus torquem obediencie. Nam per stolam qua nunc utimur obedienciam accipimus euangelij crucifixi. Porro secundum quod capiti. scilicet christo conuenit. stola que super amictum collo sacerdotis incumbit. obedienciam et seruitutem significat quam dominus omnium propter suorum salutem subiit. Nam cum in forma dei esset non rapinam arbitratu esse se. Sed. Crinaminiit enim semetipsum formam serui accipiens factus est obediens vsque ad mortem. mortem autem crucis. Causam quippe mortalitatis nec traxit originem nec omisit in opere. Stola etiam representat ligaturam qua ihesus ligatus fuit ad columnam. Statutum est in canonibus ne subdiaconi lectores. et psalmiste orarijs siue stolis utantur.

De manipulo.

Quia vero mentibus bene compositis et diuino cultui mancipatis sepe subrepat accidit que quodam torpore reddat animum torpientem. ps. Dormitauit anima mea pre te dolo. Vnde in sinistra manu minister ab altaris ministerium accedentis quedam apponitur manipula que fanon vel manipulus vel sudarium appellatur. quatenus sudorem mentis abstergat. et saporem cordis excuciat vt bonis operibus inuigilet de pulsu te dolo vel torpore. Per manipulam enim bona opera vel vigilancia designantur. de qua dominus ait. Vigilate. quia nescitis qua hora filius hominis venturus sit. Unde sponsa dicit in canticis. Ego dormio et cor meum uigilat. Per sudarium etiam penitencia designatur qua latus quotidiani excessus et rebium mundane conuersationis extergitur de quo dicit. Dormitauit anima mea pre te dolo. debet